

7. Modele nieliniowe

```
[34]: library(yaml)
      library(ggplot2)
      library(splines)

      # Global options
      options(repr.plot.width = 10, repr.plot.height = 10)
```

7.1 Wczytywanie konfiguracji (*config.yaml*):

```
[2]: config <- yaml.load_file("../config.yaml")

      train_filepath <- file.path("../", config$paths$data_train)
      test_filepath <- file.path("../", config$paths$data_test)
```

7.2 Przygotowanie danych

```
[3]: data_train <- read.csv(train_filepath)

      data_train$name <- NULL
      data_train$games <- NULL
```

7.3 Regresja wielomianowa

Regresja wielomianowa to rozszerzenie regresji liniowej, w której modelujemy zależność zmiennej zależnej y od jednej lub więcej potęg zmiennej niezależnej x . Zamiast dopasowywać prostą, dopasowujemy krzywą wielomianową.

Dla jednej zmiennej, model postaci stopnia d wygląda następująco:

$$y = \beta_0 + \beta_1 x + \beta_2 x^2 + \dots + \beta_d x^d$$

gdzie: - $\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_d$ - współczynniki modelu - d - stopień wielomianu

W poniższym przykładzie stosujemy regresję wielomianem stopnia 4, zmiennej docelowej `elo` względem zmiennej niezależnej `avg_cp_loss`:

```
[4]: fit_poly <- lm(elo ~ poly(avg_cp_loss, 4), data = data_train)

      summary(fit_poly)
```

Call:

```
lm(formula = elo ~ poly(avg_cp_loss, 4), data = data_train)
```

Residuals:

Min	1Q	Median	3Q	Max
-1161.36	-161.77	5.04	169.84	946.07

Coefficients:

	Estimate	Std. Error	t value	Pr(> t)
(Intercept)	1592.751	2.472	644.215	< 2e-16 ***
poly(avg_cp_loss, 4)1	-29932.788	247.251	-121.062	< 2e-16 ***
poly(avg_cp_loss, 4)2	3685.230	247.251	14.905	< 2e-16 ***
poly(avg_cp_loss, 4)3	1441.446	247.251	5.830	5.72e-09 ***
poly(avg_cp_loss, 4)4	-1255.073	247.251	-5.076	3.92e-07 ***

Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Residual standard error: 247.3 on 9996 degrees of freedom

Multiple R-squared: 0.5991, Adjusted R-squared: 0.5989

F-statistic: 3734 on 4 and 9996 DF, p-value: < 2.2e-16

Oraz z użyciem standardowej bazy wielomianów (X , X^2 , X^3 , X^4):

```
[5]: fit_poly_raw <- lm(elo ~ avg_cp_loss + I(avg_cp_loss^2) + I(avg_cp_loss^3) +  
  I(avg_cp_loss^4), data = data_train)  
  
summary(fit_poly_raw)
```

Call:

```
lm(formula = elo ~ avg_cp_loss + I(avg_cp_loss^2) + I(avg_cp_loss^3) +  
    I(avg_cp_loss^4), data = data_train)
```

Residuals:

Min	1Q	Median	3Q	Max
-1161.36	-161.77	5.04	169.84	946.07

Coefficients:

	Estimate	Std. Error	t value	Pr(> t)
(Intercept)	2.336e+03	5.738e+01	40.720	< 2e-16 ***
avg_cp_loss	3.261e-01	2.616e+00	0.125	0.901
I(avg_cp_loss^2)	-2.396e-01	4.169e-02	-5.748	9.32e-09 ***
I(avg_cp_loss^3)	1.627e-03	2.739e-04	5.941	2.93e-09 ***
I(avg_cp_loss^4)	-3.189e-06	6.281e-07	-5.076	3.92e-07 ***

Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Residual standard error: 247.3 on 9996 degrees of freedom

Multiple R-squared: 0.5991, Adjusted R-squared: 0.5989

F-statistic: 3734 on 4 and 9996 DF, p-value: < 2.2e-16

Obie wersje modelu osiągnęły identyczne dopasowanie - mają te same wartości błędów resztowych, $R^2(0.5991)$ i statystyki F . Różnią się jednak sposobem reprezentacji cech - `fit_poly_raw` używa surowych potęg (x , x^2 , x^3 , x^4), co powoduje silną współliniowość między predyktorami. To może

prorowadzić do niestabilnych i mniej interpretowalnych współczynników — widać to np. po tym, że liniowy składnik (avg_cp_loss) nie jest istotny statystycznie ($p = 0.901$), mimo że kolejne potęgi już tak.

```
[6]: cp_loss_lims <- range(data_train$avg_cp_loss)
      cp_loss_grid <- seq(cp_loss_lims[1], cp_loss_lims[2])

      pred_poly <- predict(fit_poly, list(avg_cp_loss = cp_loss_grid), se.fit = TRUE)

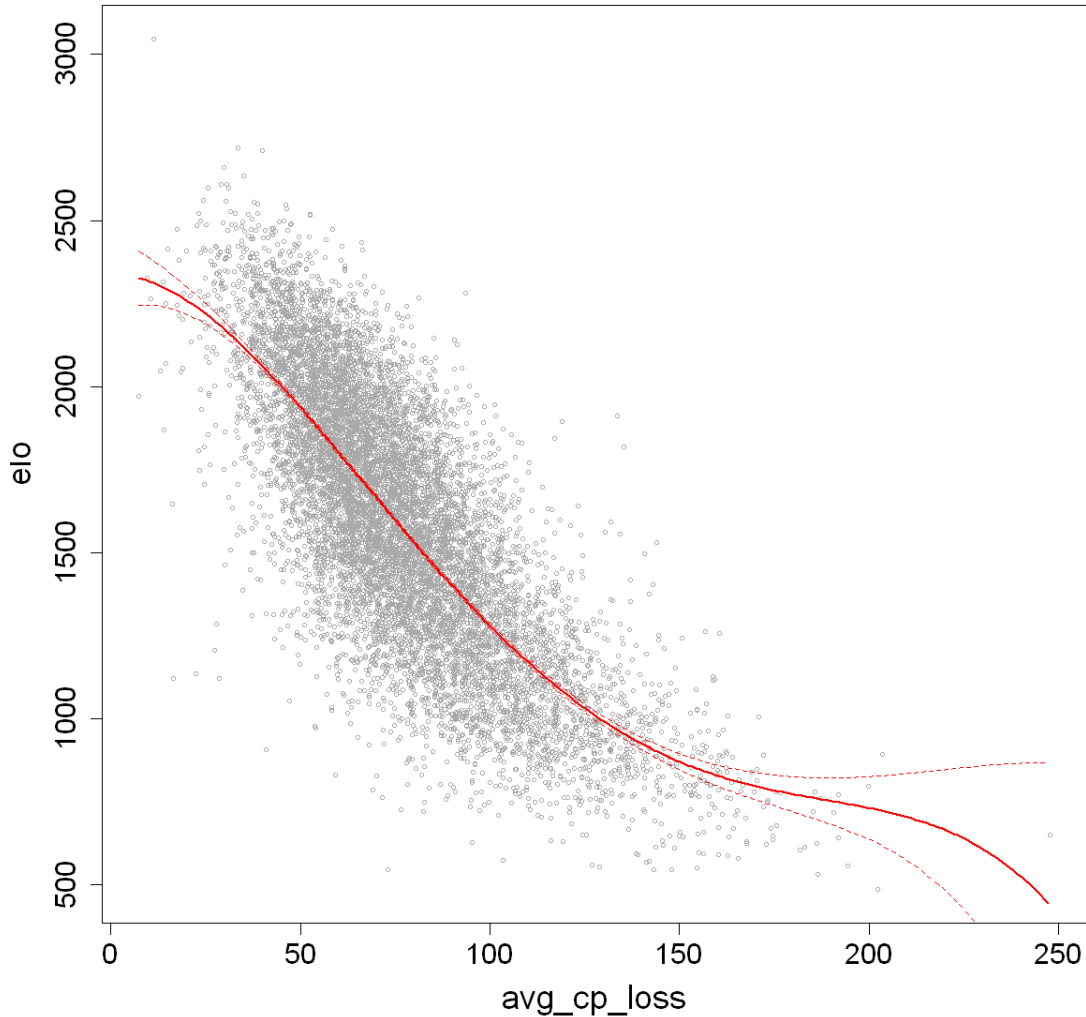
      se_bands <- cbind(pred_poly$fit + 2 * pred_poly$se.fit,
                        pred_poly$fit - 2 * pred_poly$se.fit)

      plot(data_train$avg_cp_loss, data_train$elo,
           col = "darkgrey", cex = 0.5, xlim = cp_loss_lims,
           cex.lab = 1.8, # powiększa etykiety osi
           cex.axis = 1.5, # powiększa wartości osi
           xlab = "avg_cp_loss",
           ylab = "elo")

      lines(cp_loss_grid, pred_poly$fit, col = "red", lwd = 2)
      matlines(cp_loss_grid, se_bands, col = "red", lty = "dashed")

      title(main = "Regresja wielomianowa", cex.main = 2.4)
```

Regresja wielomianowa

Jak widać jest nadal rezerwa jeśli chodzi o dopasowanie krzywej, choć może to potencjalnie wymagać użycia wielomianu wyższego stopnia lub innego typu nieliniowości.

7.4 Regresja logistyczna wielomianowa

Regresja logistyczna wielomianowa to rozszerzenie regresji logistycznej, w którym zamiast zwykłej liniowej kombinacji cech używa się kombinacji wielomianowej, np. x, x^2, x^3 i wyższych potęg. Dzięki temu model może uchwycić nieliniowe zależności między zmiennymi wejściowymi a prawdopodobieństwem przynależności do określonej klasy. W przeciwieństwie do zwykłej regresji wielomianowej, która przewiduje wartość liczbową i stosuje funkcję strat typu MSE, regresja wielomianowa logistyczna służy do klasyfikacji i korzysta z funkcji sigmoidalnej.

Model regresji logistycznej wielomianowej opisuje wzór:

$$P(y = 1 | x) = \frac{1}{1 + \exp(-(\beta_0 + \beta_1 x + \beta_2 x^2 + \beta_3 x^3 + \dots + \beta_d x^d))}$$

gdzie: - $\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_d$ - współczynniki modelu - d - stopień wielomianu

Aby wykorzystać omawiany zbiór danych do zadania klasyfikacji stosujemy identyczne podejście jak w sekcji nr 3 raportu, poświęconej regresji logistycznej - dzielimy wartości zmiennej docelowej elo na dwie grupy. Punktem podziału ponownie będzie wartość **2000 elo** rankingu - powyżej tej wartości wyróżniamy klasę pozytywną (1), a poniżej - negatywną (0).

```
[7]: fit_log_poly <- glm(I(elo >= 2000) ~ poly(avg_cp_loss, 4), data = data_train,
  ↪family = binomial)
```

Warning message:

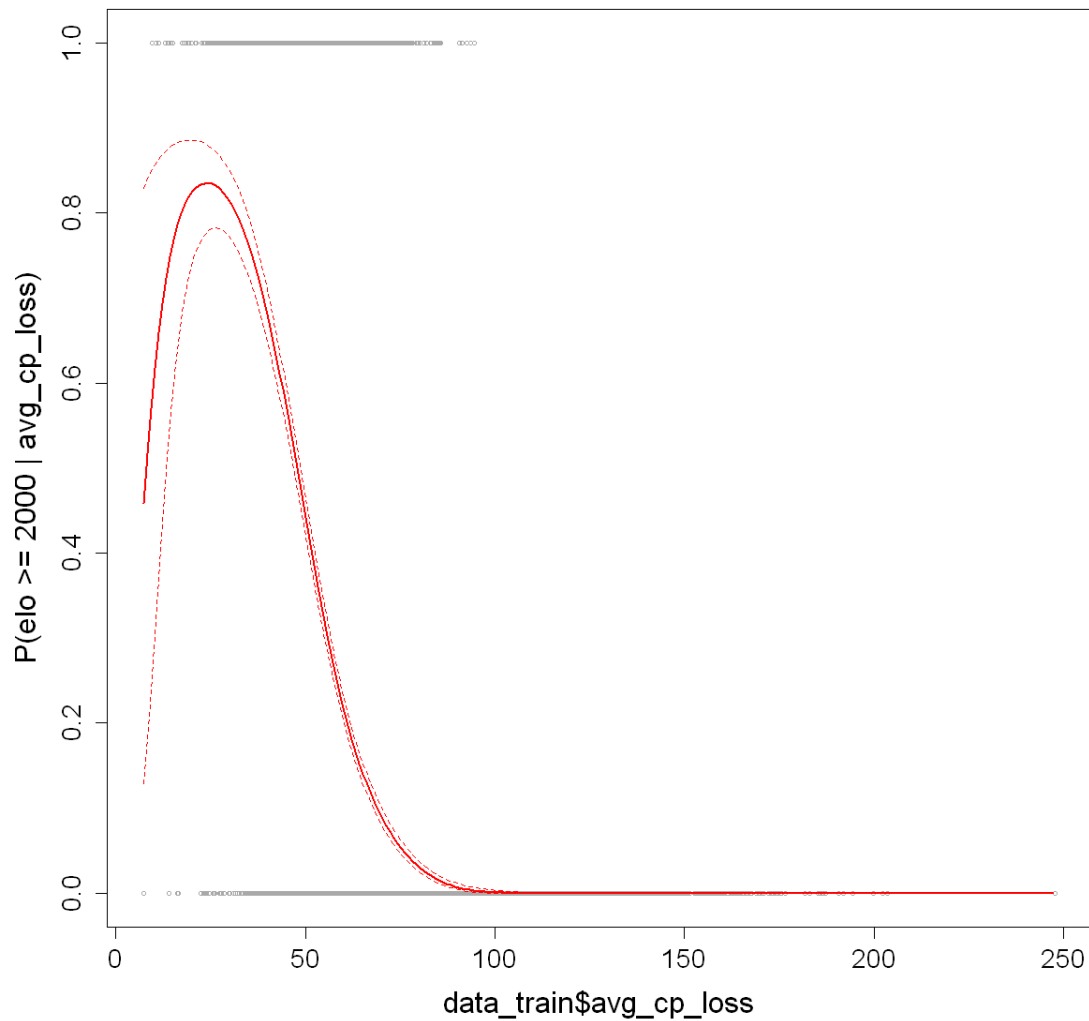
"glm.fit: dopasowane prawdopodobieństwa numerycznie okazały się być 0 lub 1"

```
[8]: pred_log_poly <- predict(fit_log_poly, list(avg_cp_loss = cp_loss_grid), se.fit
  ↪= TRUE)
pred_probs <- plogis(pred_log_poly$fit)

se_bands_logit <- cbind(pred_log_poly$fit + 2 * pred_log_poly$se.fit,
  pred_log_poly$fit - 2 * pred_log_poly$se.fit)
se_bands <- plogis(se_bands_logit)

plot(data_train$avg_cp_loss, I(data_train$elo >= 2000), xlim = cp_loss_lims,
  ↪ylim = c(0, 1),
  col = "darkgrey", cex = 0.5, ylab = "P(elo >= 2000 | avg_cp_loss)",
  cex.lab = 1.6, # powiększa napisy osi X i Y
  cex.axis = 1.4) # powiększa napisy podziałek na osiach

lines(cp_loss_grid, pred_probs, col = "red", lwd = 2)
matlines(cp_loss_grid, se_bands, lty = "dashed", col = "red")
```


7.5 Funkcje schodkowe

Funkcje schodkowe (ang. step functions) to funkcje, które przyjmują stałe wartości na pewnych przedziałach i zmieniają się skokowo w określonych punktach. Funkcję schodkową można zapisać jako:

$$f(x) = \sum_{i=1}^n c_i \cdot \mathbf{1}_{(a_{i-1}, a_i]}(x)$$

gdzie: - (a_0, a_1, \dots, a_n) to podział osi x na przedziały, - c_i to wartość funkcji na przedziale $(a_{i-1}, a_i]$, - $\mathbf{1}_{(a_{i-1}, a_i]}(x)$ to funkcja wskaźnikowa, która jest równa 1, gdy $x \in (a_{i-1}, a_i]$, a 0 w przeciwnym wypadku.

```
[28]: levels <- cut(data_train$avg_cp_loss, breaks = 4)
      table(levels)
```

levels				
(7.05,67.4]	(67.4,128]	(128,188]	(188,248]	
3994	5584	415	8	

```
[32]: # fit_step <- lm(elo ~ cut(avg_cp_loss, 4), data = data_train)
# pred_step <- predict(fit_step, list(avg_cp_loss = cp_loss_grid), se.fit =
  ↪ TRUE)

# se_bands <- cbind(pred_step$fit + 2 * pred_step$se.fit,
#                   pred_step$fit - 2 * pred_step$se.fit)

# plot(data_train$avg_cp_loss, data_train$elo, col = "darkgrey", cex = 0.5,
  ↪ xlim = age_lims)
# lines(cp_loss_grid, pred_step$fit, col = "red", lwd = 2)
# matlines(cp_loss_grid, se_bands, col = "red", lty = "dashed")

# Nie działa :(
```

7.6 Funkcje sklejjane

Funkcje sklejjane (ang. spline functions) to funkcje złożone z kawałków wielomianów, które są połączone (sklejone) w określonych punktach zwanych węzłami tak, aby cała funkcja była gładka i miała ciągle pochodne do pewnego rzędu. W regresji sklejjanej używa się ich do modelowania zależności nieliniowych, gdzie różne przedziały danych dopasowuje się oddzielnie, ale w sposób płynny.

Przykładowo, funkcja sklejjana stopnia 3 (spline kubiczny) może być zapisana jako:

$$S(x) = \sum_{j=0}^3 \beta_j x^j + \sum_{k=1}^K \gamma_k (x - \kappa_k)_+^3$$

gdzie κ_k to węzły, a $(x - \kappa_k)_+^3 = \max(0, x - \kappa_k)^3$ jest funkcją bazową aktywną tylko dla $x > \kappa_k$.

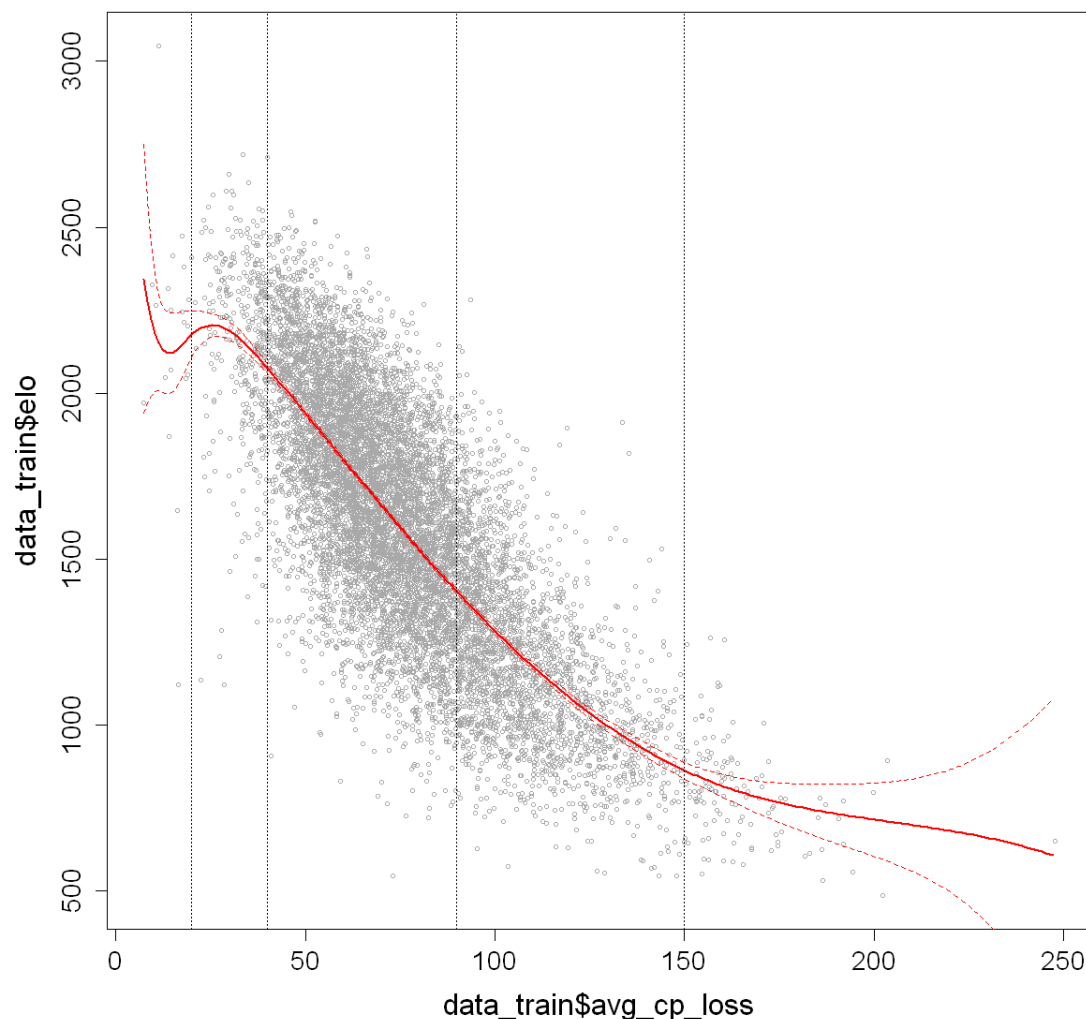
Poniżej znajduje się przykład zastosowania regresji funkcjami sklejjanymi z ustalonymi węzłami:

```
[60]: knots <- c(20, 40, 90, 150)

fit_bs_knots <- lm(elo ~ bs(avg_cp_loss, knots = knots), data = data_train_cut)
pred_bs_knots <- predict(fit_bs_knots, list(avg_cp_loss = cp_loss_grid), se.fit
  ↪ = TRUE)

plot(data_train$avg_cp_loss, data_train$elo, cex = 0.5, col = "darkgrey",
     cex.lab = 1.6, # powiększa napisy osi X i Y
     cex.axis = 1.4) # powiększa napisy podziałek na osiach)
lines(cp_loss_grid, pred_bs_knots$fit, col = "red", lwd = 2)
lines(cp_loss_grid, pred_bs_knots$fit + 2 * pred_bs_knots$se.fit, col = "red",
     lty = "dashed")
lines(cp_loss_grid, pred_bs_knots$fit - 2 * pred_bs_knots$se.fit, col = "red",
     lty = "dashed")
```

```
abline(v = knots, lty = "dotted")
```

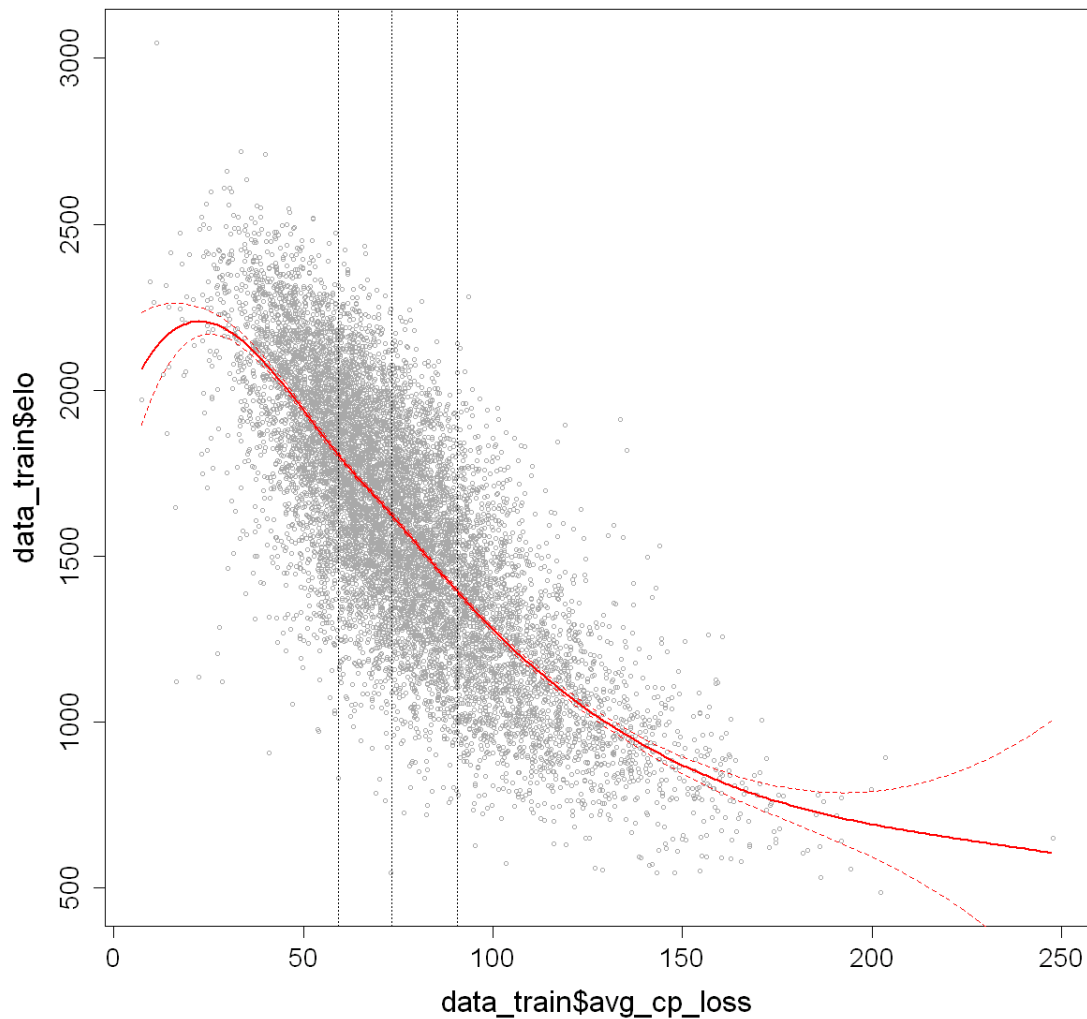

Przy punktach sklejania ustalonych jak wyżej, funkcja sklejana dosyć dobrze dopasowuje się do danych.

Ręczna selekcja punktów sklejania (węzłów) może jednak prowadzić do **przeuczenia** (overfitting), jeśli wybierzemy ich zbyt wiele lub umieścimy je w miejscach odpowiadających szumowi zamiast prawdziwym zmianom w danych. Z kolei zbyt mała liczba lub niewłaściwe rozmieszczenie węzłów może powodować **niedouczenie** (underfitting) — funkcja sklejana będzie zbyt sztywna i nie odwzoruje dobrze nieliniowości w danych. Dlatego dobór węzłów jest kluczowy i często korzysta się z automatycznych metod lub reguł opartych na rozkładzie danych, by zapewnić optymalną elastyczność modelu, co zostało zaprezentowane poniżej:


```
[61]: fit_bs_df <- lm(elo ~ bs(avg_cp_loss, df = 6), data = data_train)
pred_bs_df <- predict(fit_bs_df, list(avg_cp_loss = cp_loss_grid), se.fit = 
  ↪ TRUE)

plot(data_train$avg_cp_loss, data_train$elo, cex = 0.5, col = "darkgrey",
     cex.lab = 1.6, # powiększa napisy osi X i Y
     cex.axis = 1.4) # powiększa napisy podziałek na osiach)
lines(cp_loss_grid, pred_bs_df$fit, col = "red", lwd = 2)
lines(cp_loss_grid, pred_bs_df$fit + 2 * pred_bs_df$se.fit, col = "red", lty = 
  ↪ "dashed")
lines(cp_loss_grid, pred_bs_df$fit - 2 * pred_bs_df$se.fit, col = "red", lty = 
  ↪ "dashed")
bs_knots <- attr(bs(data_train$avg_cp_loss, df = 6), "knots")
abline(v = bs_knots, lty = "dotted")
```


Ciekawostką może być fakt, iż tak oto dobrana regresja funkcjami sklejanymi dla bardzo niskich wartości `avg_cp_loss` przyjmuje coraz niższe wartości związane z rankingiem gracza. Sugeruje to wpływ wartości odstających (outliers) na wyniki regresji. Sytuacje, w której gracze o stosunkowo niskim rankingu grają na bardzo wysokiej precyzji mogą świadczyć o potencjalnym oszukiwaniu i grze wspomaganej przez komputer.

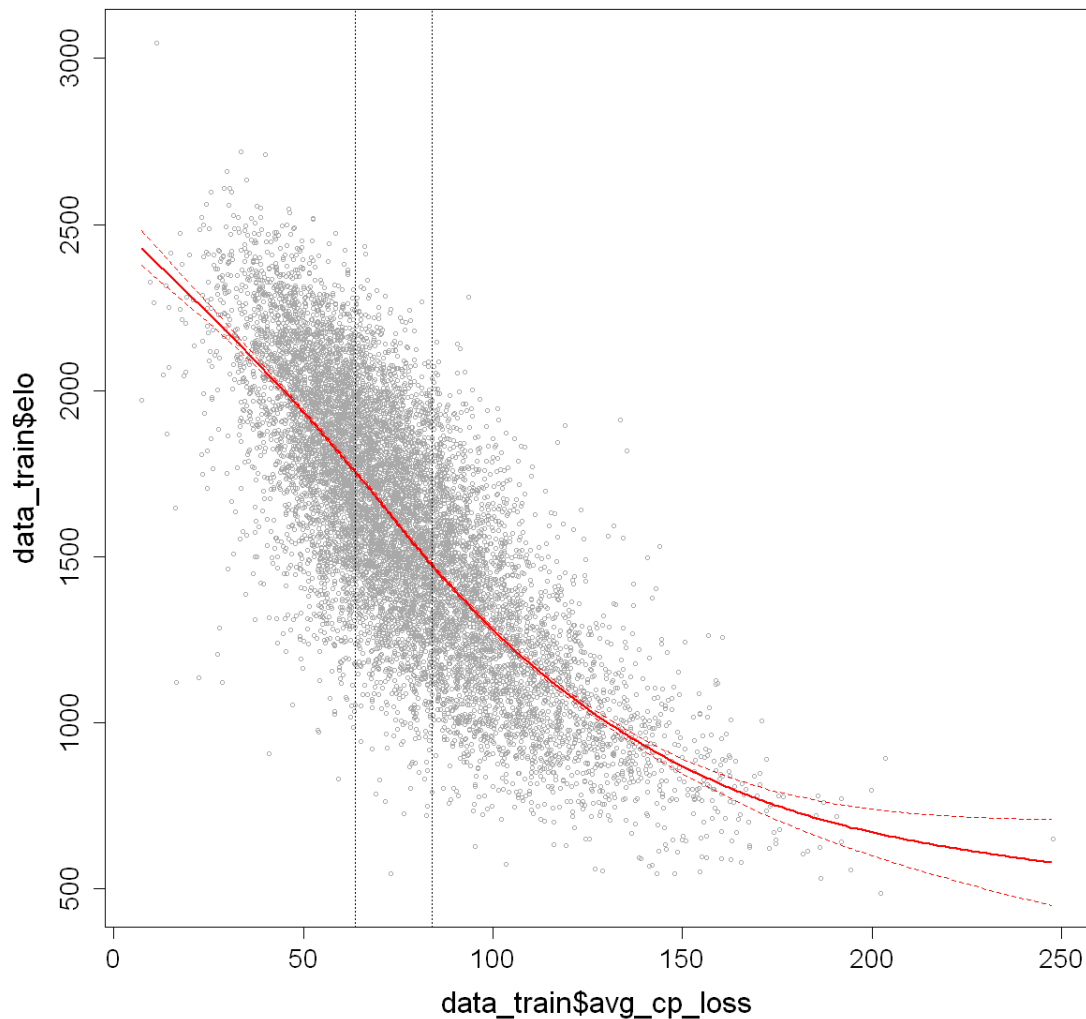
7.7 Naturalne funkcje sklepane

Naturalne funkcje sklepane (ang. natural splines) to szczególny rodzaj funkcji sklejanek, zwykle kubicznych, które poza zakresem węzłów (czyli poza najbardziej skrajnymi punktami sklejenia) zachowują się jak funkcja liniowa. Oznacza to, że końce funkcji (tzw. ogony) nie wyginają się nieliniowo, co zwiększa stabilność modelu na brzegach danych.

```
[66]: df = 3

fit_ns <- lm(elo ~ ns(avg_cp_loss, df = df), data = data_train)
pred_ns <- predict(fit_ns, list(avg_cp_loss = cp_loss_grid), se.fit = TRUE)

plot(data_train$avg_cp_loss, data_train$elo, cex = 0.5, col = "darkgrey",
      cex.lab = 1.6, # powiększa napisy osi X i Y
      cex.axis = 1.4) # powiększa napisy podziałek na osiach)
lines(cp_loss_grid, pred_ns$fit, col = "red", lwd = 2)
lines(cp_loss_grid, pred_ns$fit + 2 * pred_ns$se.fit, col = "red",
      lty = "dashed")
lines(cp_loss_grid, pred_ns$fit - 2 * pred_ns$se.fit, col = "red",
      lty = "dashed")
abline(v = attr(ns(data_train$avg_cp_loss, df = df), "knots"), lty = "dotted")
```


Naturalne funkcje sklepane osiągnęły zdaje się najlepsze dopasowanie ze wszystkich prezentowanych w tej sekcji metod. Warto jednak zaznaczyć, iż kluczowe jest dobranie odpowiedniej liczby stopni swobody - zbyt mała liczba stopni swobody prowadzi do niedouczenia (ang. *underfitting*), gdy model jest zbyt prosty i nie potrafi uchwycić rzeczywistej nieliniowości w danych. Z kolei zbyt duża liczba `df` skutkuje przeuczeniem (ang. *overfitting*), gdy funkcja staje się zbyt elastyczna i dopasowuje się również do przypadkowego szumu, co obniża jej zdolność do generalizacji na nowe dane. W praktyce `df` kontroluje liczbę parametrów opisujących kształt funkcji – im więcej stopni swobody, tym więcej punktów, w których funkcja może zmieniać kierunek.

Poniżej przedstawiono przykład z wykorzystaniem dużej liczby stopni swobody:

```
[67]: df = 100

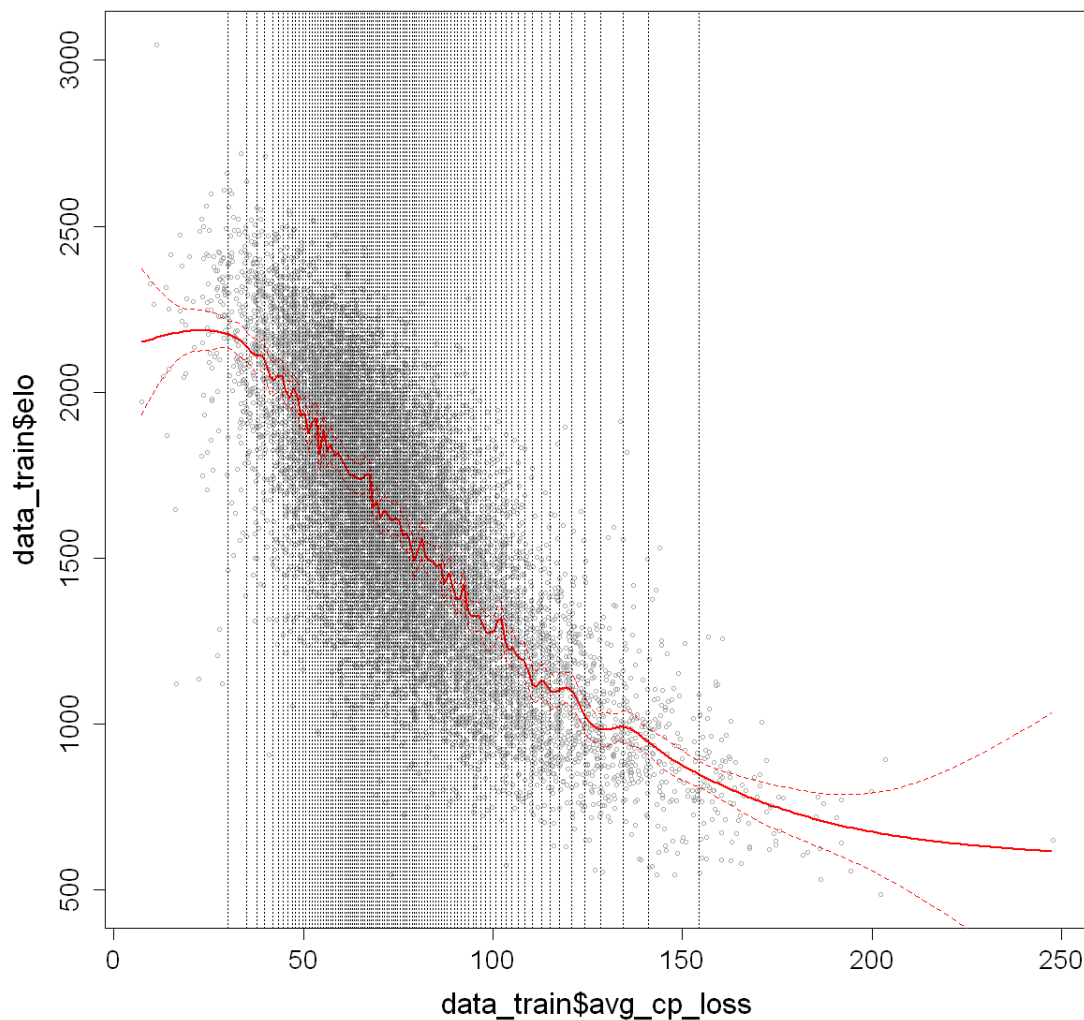
fit_ns <- lm(elo ~ ns(avg_cp_loss, df = df), data = data_train)
```

```

pred_ns <- predict(fit_ns, list(avg_cp_loss = cp_loss_grid), se.fit = TRUE)

plot(data_train$avg_cp_loss, data_train$elo, cex = 0.5, col = "darkgrey",
     cex.lab = 1.6, # powiększa napisy osi X i Y
     cex.axis = 1.4) # powiększa napisy podziałek na osiach)
lines(cp_loss_grid, pred_ns$fit, col = "red", lwd = 2)
lines(cp_loss_grid, pred_ns$fit + 2 * pred_ns$se.fit, col = "red",
      lty = "dashed")
lines(cp_loss_grid, pred_ns$fit - 2 * pred_ns$se.fit, col = "red",
      lty = "dashed")
abline(v = attr(ns(data_train$avg_cp_loss, df = df), "knots"), lty = "dotted")

```


Widzimy bardzo dużo lokalnych skoków - model próbuje zbyt dobrze dopasować się do danych

uczących.

7.8 Wygładzające funkcje sklejane

Wygładzające funkcje sklejane (ang. smoothing splines) to narzędzie regresji nieliniowej, które automatycznie dopasowuje gładką funkcję do danych, równoważąc precyzyjne dopasowanie punktów obserwacyjnych z gładkością krzywej. W przeciwieństwie do klasycznych splajnów, liczba i położenie węzłów nie są ustalane ręcznie — zamiast tego wprowadza się parametr wygładzania (najczęściej oznaczany λ), który kontroluje kompromis między dokładnością dopasowania a płynnością funkcji. Dla $\lambda = 0$ funkcja przechodzi dokładnie przez wszystkie punkty (interpolacja), a dla dużych λ zbliża się do funkcji liniowej.

W poniższym przykładzie wyznaczamy wprost liczbę stopni swobody dla wygładzających funkcji sklejanych korzystając z walidacji krzyżowej:

```
[70]: fit_smooth_cv <- smooth.spline(data_train$avg_cp_loss, data_train$elo, cv =  
      ↪ TRUE)  
  
plot(data_train$avg_cp_loss, data_train$elo, cex = 0.5, col = "darkgrey",  
      cex.lab = 1.6, # powiększa napisy osi X i Y  
      cex.axis = 1.4) # powiększa napisy podziałek na osiach)  
lines(fit_smooth_cv, col = "red", lwd = 2)
```

Warning message in smooth.spline(data_train\$avg_cp_loss, data_train\$elo, cv = TRUE):

"krzyżowa walidacja z nieunikalnymi wartościami 'x' wydaje się wątpliwa"

